

VERKSAMHETSPLAN 2024

Innehåll

Inledning.....	3
Medlemmar	4
Utsläpp, mätningar och modeller.....	5
Årsmöte	5
Styrelse	5
Presidium.....	5
Beredningsgrupp	5
Kansliet	6
Ekonomi och budget.....	6
Kontaktpersoner.....	6
Sammanträdestider år 2024.....	7
Medlemskontakter	8
Utbildningsträffar för förbundets medlemmar	8
Regional luftvårdsdag 2024.....	8
Nya medlemmar	8
Kommunikation	8
Informationsinsatser	9
Samarbete med andra miljöövervakningsförbund	9
Hemsidor	9
Studiebesök	9
Verksamhet	10
Tilläggsprogram.....	11
Basprogram	11

Inledning

Förbundet har bildats för att bidra till en förbättrad luftkvalitet inom dess geografiska utbredning. Det förutsätter att de åtgärder som vidtas för att uppnå förbättrad luftkvalitet vilar på en faktabaserad grund.

Förbundet ska så långt som möjligt, till skälig kostnad, tillhandahålla underlag till sina medlemmar samt andra aktörer som påverkar luftens kvalitet samt att med information påverka olika aktörer i en positiv riktning.

Östra Sveriges Luftvårdsförbund övervakar luftens kvalitet och kan beräkna miljökonsekvenser av nya vägar, industrietableringar och ny bebyggelse.

Genom samverkan i Luftvårdsförbundet kan de sex länens kommuner, regioner och andra aktörer skapa sig en bra bild av luftens kvalitet. Det är inte praktiskt eller ekonomiskt möjligt för varje kommun att hålla sig med den kompetens eller ha de resurser som fordras för att bygga upp en egen organisation som mäter, övervakar och beräknar luftens kvalitet och exponering. Östra Sveriges Luftvårdsförbund samlar krafterna för en effektiv övervakning av luftkvaliteten i Södermanlands, Stockholm, Uppsala och Gävleborgs, Östergötland och Gotlands län.

Medlemmar

Bollnäs
Botkyrka
Danderyd
Ekerö
Enköping
Eskilstuna
Finspång
Flen
Gnesta
Gävle
Haninge
Hofors
Huddinge
Hudiksvall
Håbo
Järfälla
Katrineholm
Kinda
Knivsta
Lidingö
Linköping
Ljusdal
Mjölby
Motala
Nacka
Norrköping
Norrtälje
Nykvarn
Nyköping
Nynäshamn

Ockelbo
Oxelösund
Salem
Sandviken
Sigtuna
Sollentuna
Solna
Stockholm
Strängnäs
Sundbyberg
Söderhamn
Söderköping
Södertälje
Tierp
Trosa
Tyresö
Täby
Upplands Väsby
Upplands-Bro
Uppsala
Vadstena
Vallentuna
Valdemarsvik
Vaxholm
Vingåker
Värmdö
Ydre
Åtvidaberg
Älvkarleby
Österåker

Länsstyrelsen i Stockholms län

Region Stockholm,
Arbets- och miljömedicin

Region Stockholm,
Tillväxt- och
regionplaneförvaltningen

Region Uppsala

Region Gotland

Trafikverket, Region
Stockholm

ACES, Department of applied
environmental science,
Stockholms Universitet

IMM -Institutet för
miljömedicin, Karolinska I.

Institutionen för Material och
Miljö kemi (MMK), Stockholms
universitet

Korsnäs AB

Utsläpp, mätningar och modeller

Det konkreta arbetet med luftvård och övervakning av luftens kvalitet består huvudsakligen av tre Systemverktyg:

- inventeringar av utsläppskällor
- mätningar av luftkvalitet och meteorologi
- modeller för spridning av luftföroreningar

Kartläggningen av utsläpp av luftföroreningar och insamlandet av informationen i utsläppsdata är grunden i arbetet. Ju mer detaljerad och omfattande information som finns om källorna och deras utsläpp, desto bättre och mer riktat kan olika åtgärder prioriteras och genomföras. Att kontinuerligt mäta meteorologi och halter av föroreningar ger en bild av spridningsförhållanden och luftens status och kvalitet. Det är också viktigt att kontinuerligt mäta import av luftburna föroreningar till regionen för att veta hur lokala utsläpp samverkar med nationella och internationella föroreningar. Med meteorologi och utsläpp som indata till olika modeller kan spridningen av olika luftföroreningar beräknas och i nästa led i exponeringen för människor och miljö. Även effekter av olika åtgärder kan utvärderas och följas upp.

Årsmöte

Årsmötet sammanträder 1 gång/år före april månads utgång. Extra årsmöte kan sammankallas av styrelsen om behov föreligger.

Årsmötet 2024 kommer att hållas 19 april kl. 13.15 vid vid (Saturnus konferens).

Kansliet ansvarar för att kallelse och handlingar utsänds i tid och i enlighet med stadgarna till medlemmarnas valda årsmötesombud samt till styrelse och beredningsgrupp.

Vid årsmötet hålls ett föredrag av inbjuden föreläsare.

<https://oslvf.se/arsmote/>

Styrelse

För år 2024 planeras fyra ordinarie styrelsemöten, två under våren och två under hösten. Extra styrelsemöten kan läggas in vid behov.

Kansliet ansvarar för utskick av kallelse och dagordning till förbundets styrelsemöten samt mötesprotokoll.

<http://www.oslvf.se/verksamhet/styrelse/>

Presidium

Presidiet (ordförande, vice ordförande och förbundssekreterare) träffas c:a en vecka före varje styrelsemöte samt efter behov.

Kansliet ansvarar för utskick av kallelse och dagordning till förbundets presidiummöten.

Beredningsgrupp

Beredningsgruppens håller möten cirka tre veckor före förbundets styrelsemöten samt därutöver efter behov under året. Gruppens funktion är att bereda ärenden inför styrelsens möten samt att vara idégenerator till förbundets verksamhet.

Kansliet ansvarar för utskick av kallelse och dagordning till förbundets beredningsgruppsmöten samt protokoll.

www.oslvf.se/verksamhet/beredningsgrupp

Kansliet

Förbundets har sitt kansli på Solnavägen 4, i Centrum för Arbets -och Miljömedicin (CAMM) inom Region Stockholm sina lokaler. Detta efter en flytt ifrån STORSTHLM under sommaren månaderna 2023. Fr.o.m januari 2022 har förbundet en heltidsanställd förbundssekreterare. Tillsvidareavtal finns mellan förbundet och förbundssekreteraren. Sedan sommaren 2023 hyr förbundet kontorsutrymme samt grundläggande kanslifunktioner som posthantering, kopiator och sammanträdeslokaler mm. Ifrån CAMM. Sedan juli 2023 anlitar förbundet ekonomibyrån Ludvig & kompani för ekonomi och lönehantering.

Kansliets förbundssekreterare ansvarar för förbundets löpande arbete såsom budgetarbete, upphandlingar, förbundsstämma, styrelse, deltagande i beredningsgrupp, medlemskontakter, att anordna seminarier, skriva fram beslutsunderlag och bevaka avtal. Kansliet tar i samarbete med beredningsgruppen även fram verksamhetsplan, verksamhetsberättelse, handlingsplan, nyhetsbrev, mm.

Ekonomi och budget

Ekonomi hanteras av Ludvig & Co. Ansvar för budgetarbetet har förbundets kansli.

Kontaktpersoner

Förbundet har olika roller för medlemmar. Dessa är:

- Kontaktpersoner (tidigare kallad kontaktombud) -tjänsteperson hos medlem som arbetar med miljö och hälsa. Senaste åren har förbundet även uppmanat kommunmedlem att ha ett extra ombud som kompletterar och arbetar på planerings sidan. Kontaktpersoner bjuds in och uppmanas att delta aktivt på förbundets seminarier och utbildningsdagar. Som förbundets kontaktperson från miljö och hälsa hos kommunmedlem ansvarar man för uppdateringar av förbundets emissionsdatabas, samt att inom den egna organisationen föra vidare information om förbundets verksamhet och aktuella luftvårdsfrågor. Kontaktpersonerna lyfter även medlemsorganisationernas behov och önskemål på förbundets verksamhet och ansvarar för att information och inbjudningar från förbundet kommer tillkänna för ytterligare personer i egna organisationerna där det är relevant. Kontaktpersonen ska lyfta till kansliet om medlemmens behov inte överensstämmer med verksamheten och ha en dialog om denna.
- Ombud –(benämns även som årsmötesombud och med en ersättare) vald av medlem att representera medlem endast vid årsmötet och från kommun är detta förtroendevald politiker. Bjuds även in till större seminarier men inte mindre interna utbildningsdagar.
- Styrelseledamot -deltar aktivt i förbundets styrelse och kallas till förbundets årliga fyra styrelsemöten. Styrelseledamot uppmanas att delta på seminarier och utbildningsdagar som förbundet arrangerar och vara en talesperson för förbundets verksamhet med god kännedom om arbetet. Denna förväntas förankra förbundets arbete och förståelse för denna inom medlemmen. Kan bjuda in kansli för att föredra och tydliggör förbundets verksamhet.

Under år 2024 ska planering göras för att hålla minst två möten med kontaktpersonerna.

Mötena är hybrida, d.v.s. både digitala och även möjlighet att delta fysiskt på plats. Mötena som tidigare hette kontaktoambudsträffar har nu namnet *Utbildningsträffar -för förbundets medlemmar* och ska vara relevanta för olika geografiska områden. Programmet består av inbjudna gästföreläsare i utbildningssyfte presenterar aktuella luftvårdsfrågor, informerar om pågående verksamhet inom förbundet, och lämnar utrymme för diskussioner kring för medlemmarna angelägna luftvårdsfrågor.

Till utbildningsträffar kallas även styrelse och beredningsgrupp. Kansliet ansvarar för utbildningsträffarnas program, inbjudan och dokumentation, samt att hålla förteckningen över ombud uppdaterad på bl. a förbundets hemsida.

<https://oslvf.se/medlemmar-och-kontaktpersoner/>

Sammanträdestider år 2024

Årsmöte

19 april 13.15

Styrelse

15 februari 10.15

21 mars 10.15

12 september 10.15

5 december 13.15

Presidiet

1 februari 11.00

7 mars 11.00

29 augusti 11.00

14 november 11.00

Beredningsgrupp

18 januari 09.30

29 februari 09.30

15 augusti 09.30

26 oktober 09.30

Regional Luftvårdsdag

Onsdag 8 maj alt. fredag 24 maj 10.00

Utbildningsdag för förbundets medlemmar

Torsdag 4 april och 11 oktober 10.00-15.00

Medlemskontakter

Kontaktpersoner hos medlemmarna ska vara väl informerade om förbundet och vad de kan förvänta sig av förbundet. Kansliet tillsammans med SLB-Analys ser till att kunskap finns om hur inmatning i EDB ska göras genom att erbjuda utbildning och manual. Kontaktpersoner ska även erbjudas att ha diskussion med andra medlemskommuner och medlemmar.

Ett nyhetsbrev kommer att skickas ut minst en gång per halvår med en sammanfattning av aktuella händelser i förbundet och inom luftmiljöövervakningsområdet.

Utbildningsträffar för förbundets medlemmar

Kansliet kommer att under år 2024 satsa på utbildningsträffar som är av nytta för medlemmar och som engagerar även förtroendevalda i medlemskommunerna. Förbundet kommer att anordna två utbildningsdagar på tema från kontaktpersoner och beredningsgruppen.

Ansvar: kansliet och beredningsgruppen

Arbetsgrupp för tydliggörande av hälsorisker vid skogs -och deponibränder

Under 2024 kommer förbundet ha en arbetsgrupp som har ca fyra möten för att tydliggöra och försöka komma närmare en handbok och eller checklista för medlemmarna. Denna ska bistå och höja kunskapen om hälsorisker av rök vid deponi -och skogsbränder. Deltagare i gruppen är bl.a. kontaktpersoner men även från myndigheter.

Ansvar: kansliet är sammankallade

Regional luftvårdsdag 2024

En regional luftvårdsdag planeras till ett av datumen 8 eller 24e maj. Samtal pågår med annan aktör om att arrangera dagen tillsammans. Fokus för Regionala Luftvårdsdagen kommer att beslutas när denna dialog har kommit längre fram i planeringen. Inbjudan till Regionala Luftvårdsdagen skickas till styrelsen, kontaktpersoner, men även övriga som är intresserade av luftvård inklusive näraliggande luftvårdsförbund.

Ansvar: Kansliet och beredningsgruppen

Nya medlemmar

Inga nya kontakter med medlemmar kommer att tas under 2024

Kommunikation

Förbundet kommer att prioritera information på hemsidan och att denna ska även under 2024 göras tillgänglig för besökare från andra länder. Vi kommer att se över vår sökoptimering som en del av en större översyn av hemsidan.

Kansliet fortsätter skicka nyhetsbrev minst en gång i halvåret med senaste nytt från förbundet och inom luftvårdsfrågor.

Vid seminarier kommer sammanfattningar av föreläsningar i 2-5 minuters videoklipp

beställas vid möjlighet. Detta för att göra det lättare för flera att ta till sig budskapet på föreläsningarna och särskild är målgruppen förtroendevalda i medlemskommuner.

Kansliet försätter söka efter en talesperson för luftvårdsfrågorna.

Ansvar: kansliet och beredningsgruppen

Informationsinsatser

Under våren 2024 kommer beredningsgruppen forma hur, till vem och när mätresultaten från 2023 ska publiceras.

Resultat från mätningar av luftkvalitet på skolgårdar kommer att behöva en kommunikationsinsats och beredningsgruppen tillsammans med kansliet ska planera denna.

Samarbete med andra miljöövervakningsförbund

Dialog med flera aktörer bl. annat Svenska Astma och Allergiföreningen och Hjärt och Lungförbundet påbörjades. Det är önskvärt att utveckla samarbetet med andra Svenska regionala miljöövervakningsförbund och aktörer för att ha en dialog i övergripande frågor. Förbundet ska uppsöka intresse- och ideella organisationer i syfte om utökad dialog.

ÖSLVFs kansli har flyttat fysiskt men en dialog med Svealands kustvattenvårdsförbund kansliet gör att ett samarbete fortsatt fungerar tex. vid årsmöten.

Även under 2024 kommer förbundet medverka vid de möten Naturvårdsverket och t ex SKL (Sveriges Kommuner och Regioner) arrangerar för kommuner och regioner.

Hemsidor

Luftvårdsförbundets hemsida, www.oslvf.se, är medlemmarnas huvudsakliga informationskanal. Mät- och modelldata redovisas på www.slb.nu/lvf. Under året 2024 kommer förbundets hemsida uppdateras med sökord för att personer lättare ska kunna hitta till förbundet om de söker efter information. Sidan kommer också göras om så att besökare från andra länder lätt kan hitta till förbundets hemsida och ta till sig information på engelska.

Studiebesök

Förbundet planerar inget studiebesök under 2024 men önskar att undersöka möjligheter att arrangera styrelsemöte hos medlem

Kansliet kommer fortsätta boka in besök hos medlemmar för att informera om förbundet och hur medlemmen kan dra nytta av medlemskapet.

Mätoperatör

Förbundets tidigare operatör SLB-analys fick förnyat förtroende/ avtal och ett nytt avtal för fyra kommande åren träder i kraft 1 januari 2024.

Verksamhet

Förbundet ansvarar via upphandlad operatör för:

- Inrapportering av mätningar till Naturvårdsverket. Enligt Naturvårdsverkets föreskrifter om kontroll av luftkvalitet (NFS 2019:9) ska kommunerna varje år rapportera in luftkvalitetsdata. Detta kan göras med modelleringar, mätningar och/eller genom en objektiv skattning. För mätdata gäller 31 mars som senaste inrapporteringsdag. Efter kvalitetsgranskning av Referenslaboratoriet för mätningar överförs data till nationella datavärden SMHI. Detta är en del av Sveriges årliga rapportering om luftkvalitetssituationen till EU-kommissionen.
- Rapportering av modellberäkning och objektiv skattning till Naturvårdsverkets datavärd SMHI. Enligt Naturvårdsverkets föreskrifter om kontroll av luftkvalitet (NFS 2019:9) ska kommunerna varje år rapportera in luftkvalitetsdata. Detta kan göras med modelleringar, mätningar och/eller genom en objektiv skattning. För modelldata och objektiv skattning gäller 15 juni som senaste inrapporteringsdag. Detta är en del av Sveriges årliga rapportering om luftkvalitetssituationen till EU-kommissionen.
- Utför upphandling och sluter avtal med aktörer som äger och underhåller mätutrustning. Upphandlad operatör ska ha koll på att nya och aktuella lagkrav för mätning av luftkvalitet följs av förbundets medlemmar.
- Operatör gör haltkartor med beräknade luftföroreningshalter till medlemmar.
- Årlig rapport med mätdata från förbundets verksamhetsområde.

Medlemmar i förbundet ansvarar att en gång per år uppdatera förbundets emissionsdatabas (EDB) med data ifrån lokala utsläppskällor t.ex. industrier och panncentraler. EDB administreras av upphandlad operatör och har utbildningstillfällen vid behov samt manual till medlemmar. Medlemmar i förbundet behöver också tillhandahålla trafikuppgifter från eventuella trafikräkningar. Uppskattad tid för medlemmarnas uppdatering är ca en vecka beroende på antal utsläppskällor.

Baserat på medlemskommunerna inrapporterade trafikdata samt information från Nationella TrafikDataBasen (NVDB) ansvarar upphandlad operatör för årliga uppdatering av vägtrafik i EDB. Även gridkällor uppdateras årligen av SLB-analys. Efter uppdateringsperioden genomför SLB-analys kvalitetskontroller för att säkerställa kvaliteten på de data som lagts in av förbundets medlemmar.

Denna emissionsdatabas utgör grunden för arbetet med luftkvalitet och till modellberäkningar. Den används för att kunna följa upp utsläppen mot miljökvalitetsmål och miljökvalitetsnorm.

Förbundet mäter luften inom verksamhetsområdet enligt lagstadgade krav enligt luftkvalitetsdirektivet. Även om man är medlem i förbundet finns det ansvar som en kommun behöver hålla koll på. Detta är:

- Information om luftkvaliteten till kommunens invånare t.ex. på kommunens webbplats. Samordnad information om kontroll av luftkvaliteten inom luftvårdsförbundet finns samlat på luftvårdsförbunds webbplats <https://oslvf.se/> samt

<https://www.slb.nu/slbanalys/>, men då det grundläggande informationsansvaret ligger på kommunerna behöver länkar till denna webbplats finnas från samtliga kommuner som ingår i samverkansområdet. En kommun kan även välja att trots samverkan ha utförlig information om luftkvaliteten på sin egen webbplats, men även då bör det finnas en länk till luftvårdsförbundets webbplats.

- Mätningar i gaturum då dessa är ett kommunalt ansvar. Som medlem i luftvårdsförbund får man rabatt på utförande av mätningar i gaturum när man anlitar förbundets avropade operatör.

Fördelar med medlemskapet

Förbundets medlemmar har ramavtal med avropad operatör och har 30 % lägre timpris vid beställning av uppdrag som exempel haltberäkningar, utvärdering av tyst asfalt, vindanalyser vid projektering och mätningar vid kommunala vägar.

Medlemmar och medlemmars invånare kan kontakta både förbundets kansli och anlita operatör med frågor och funderingar kopplad till luftkvalitet. Kommunens/medlemmens tjänstepersoner och styrelseledamöter ingår i ett sammanhang och bjuds in till föreläsningar och gruppdiskussioner. Eftersom förbundet arbetar med digitala möten kan obegränsat antal personer per medlem delta och ta del av information.

Luftvårdsförbundet tillsammans med dess medlemmar har byggt upp en stor databas med mätdata och utsläppsdata (emissionsdatabasen) vars innehåll kan användas i forskning och studier som operatör utför själv eller väljer att dela data med. Förbundets syfte är att öka kunskap om luftföroreningar och skydd av människors hälsa och är därför positivt till all forskning inom fältet.

Förbundet är en demokratiskt styrd organisation och förbundets medlemmar kan framföra motioner på årsmöte och nomineras till styrelseuppdrag. Genom att vara en demokratisk styrd organisation kan medlemmar påverka olika tilläggsprogram, projekt och förbundets utveckling inom luftvårdsarbetet.

Tilläggsprogram

Styrelsen beslutar vid sammanträde att finansiera ett tilläggsprogram som kan vara t.ex. ett pilotprojekt kopplad luftvårdsarbete eller annat utöver det basprogram som finns beskrivit i nästa del. Tilläggsprogrammen ska vara av relevans och till nytta för samtliga medlemmar och genom åren spegla hela verksamhetsområdets intressen. Styrelsen förväntas besluta om ett tilläggsprogram för år 2024 under sista styrelsemötet 2023.

Basprogram

I basprogram ingår mätningar, drift av mätstationer, realtidsrapportering av mätdata via internet, underhåll av mätdatabaser och emissionsdatabaser, kvalitetskontroll av data samt systemadministration (licensavgifter, support, utveckling mm).

Av tabellen nedan framgår vid vilka mätstationer i luftvårdsförbundets system som olika luftföroreningar kommer att mätas under 2024. Bakgrundstationerna fyller en viktig funktion eftersom de bl.a. mäter intransporten av luftföroreningar till regionen och anger de bakgrundshalter till vilka de lokala haltbidragen adderas.

Den nationella mätstationer Norunda är en viktig referensstation och kompletterar de mätningar som ingår i Östra Sveriges Luftvårdsförbunds mätprogram.

Bakgrundsstationer	NOx	NO2	SO2	PM10	PM2,5	Antal partiklar	Sot	O3
<i>Urban bakgrund</i>								
Torkel Knutssonsgatan, Stockholm ¹⁾	X	X	X	X	X	X	X	X
Uppsala, Dragarbrunnsgatan	X	X		X	X			
Trädgårdsgatan, Norrköping	X	X		X	X			
Brömseboväg, Visby				X	X			
Kanaan, Stockholm ²⁾		X						
<i>Regional bakgrund</i>								
Norr Malma, Norrtälje ¹⁾	X	X		X	X			X
Norunda, Uppsala ³⁾	X	X		X	X	X	X	

1) även meteorologiska mätningar

2) indikativa mätningar med passiva diffusionsprovtagare (månadsmedelvärden), drivs och finansieras av SLB- analys

3) nationell station som drivs av ACES och IVL

Nedan anges de meteorologiska mätstationer genererar mätdata som används som indata till modellberäkningar och som ingår i beställarens regionala system för luftövervakning.

Meteorologistationer	Mast (m)	Hor. Vind	Vert. vind	Vindriktning	Abs. Temp	Diff. Temp	Nederbörd	Rel. fukt	Glob. strålning
Marsta, Uppsala	30	X	X	X	X	X	X	X	X
Norr Malma, Norrtälje	24	X	X	X	X	X	X	X	X
Högdalen, Stockholm	50	X	X	X	X	X	X	X	X
Ekeby, Eskilstuna ¹⁾	10	X	X	X	X	X			X

1) SLB-analys har tagit över driften av den meteorologiska masten från Eskilstuna kommun. Drift kommer fortgå så länge masten är funktionsdugligt skick.

Utöver de meteorologiska masterna i ovanstående tabell så finns det meteorologiska data i form av virtuella meteorologiska master i beställarens regionala system för luftövervakning. De virtuella masterna utgör indata då modellberäkningar utförs län som saknar meteorologiska mätstationer/master. Vid behov kan nya virtuella master skapas.

Nedan anges lokala mätstationer för kontinuerliga mätningar i gatunivå som i oktober år 2023 drivs av SLB-analys och som är viktiga referensstationer till luftvårdsförbundets regionala mätprogram. Under februari – maj 2024 kommer PM10 och PM2.5 även mätas på två platser i gatumiljö på Norra Hansegatan i Visby.

Lokala stationer	NO _x	NO ₂	PM10	PM2.5	SO ₂	CO	CO ₂	Antal part.	Sot	O ₃
Stockholm										
Hornsgatan 108	X	X	X	X					X	
Sveavägen 59	X	X	X			X	X	X		
Sveavägen 88 ¹						X	X			
S:t Eriksgatan 83	X	X	X	X						
Folkungagatan 70	X	X	X							
Valhallavägen 11	X	X								
E4/E20 Lilla Essingen ²	X	X	X							
E4/E20 Skonertvägen ²	X	X	X							
Botkyrka										
Kumla gårdsväg ³	X	X	X	X						
Solna										
Råsundavägen 107	X	X	X	X						
Sundbyberg										
Tulegatan 9	X	X	X	X						
Sollentuna										
E4 Häggvik	X	X	X	X						
Ekmans väg 11			X	X						
Danderydsvägen			X	X						
Sollentunavägen 192			X	X						
Södertälje										
Turingegatan 26	X	X	X							
Birkakorset			X							
Uppsala										

Kungsgatan 67	X	X	X	X						
Gävle										
Staketgatan 22	X	X	X	X						
Linköping										
Hamngatan 10	X	X	X	X						
Norrköping										
Kungsgatan 32	X	X	X	X						
Visby										
Österväg 17			X	X						

¹ Mätningar enbart under sommaren när de årliga veteranbilsträffarna med cruising sker.

² Trafikverkets mätstationer.

³ Mätningarna startade 1 mars 2023.

Samverkan genom regionala och lokala mätprogram medför att antalet mätstationer uppfyller minimikraven om antalet provtagningsplatser som ska finnas inom de två ingående samverkansområdena med ca 3 miljoner invånare respektive drygt 500 000 invånare enligt 12 § NFS 2019:9.

Däremot finns ett för Naturvårdsverket känt avsteg från kravet på antalet provtagningsplatser för CO.

Vad gäller miljö kvalitetsnormen för kolmonoxid, CO, så mäts det upp höga halter av CO varje sommar i samband med bilkaravaner med äldre fordon och dålig avgasrening på Sveavägen i Stockholm. Normvärdet för CO är utformat så att det endast krävs höga halter under en kort tid (några enstaka timmar) för att normen inte ska klaras. Liknande evenemang förekommer i andra städer inom både samverkansområde 1 och 2, vilket inte kan utesluta halter över den nedre utvärderingströskeln vid sådana specifika tillfällen. Frånsett från dessa enstaka dagar med höga halter på Sveavägen är luftkvaliteten avseende CO bra i Stockholm och samma bedömning görs för andra städer med årliga motorträffar.

Mot ovanstående bakgrund finns endast en mätstation för CO inom samverkansområde 1 och inget inom samverkansområde 2, vilket medför ett för Naturvårdsverket känt avsteg från kraven på antalet provtagningsplatser i 12 § NFS 2019:9. Däremot mäter stationen på Sveavägen CO på båda sidor av gatan under sommaren då de årliga veteranbilsträffarna äger rum.

Emissionsdatabaser

För verksamhetsområdet finns en emissionsdatabas som omfattar alla medlemskommuner. SLB-analys har utarbetade rutiner för uppdatering av den regionala emissionsdatabasen.

Upphandlad operatör ansvarar för strukturen och kvaliteten i emissionsdatabasen och uppdaterar alla underordnade databaser innehållande emissionsfaktorer och tidsprofiler. Detta sker rent praktiskt en

gång per år men SLB-analys arbetar kontinuerligt med att utvärdera och förbättra emissionsfaktorer. Målsättningen är alltid öka kvaliteten och detaljeringsgraden i emissionsdatabasen.

Kommunernas uppdatering och genomgång av emissionsdatabasen sker från och med år 2022 under våren. Förbundets kontaktpersoner hos medlemmarna sköter inmatning av emissionsdata. Efter uppdateringsperioden genomför SLB-analys kvalitetskontroller för att säkerställa kvaliteten på de data som lagts in av förbundets medlemmar.

Spridningsmodeller

Luftvårdsförbundet upphandlade operator, SLB-analys har tillgång till flera olika modeller för olika skalor. Nedan genomförs en kort beskrivning av modellerna som används.

Airviro vindmodell

Luftföroreningar påverkas av olika meteorologiska processer. Vindar transporterar föroreningar, turbulensen blandar och späder dem. Airviro använder en vindfältmodell baserad på Danard (1977) för att beräkna de vindfält som används av spridningsmodellerna. Airviro vindmodell genererar ett lokalt anpassat vindfält för hela beräkningsområdet genom att ta hänsyn till variationer i de lokala topografiska förhållandena, friktionseffekter (markens "skrovlighet") och vertikala värmeflöden.

Airviro gaussmodell

Gaussmodellen används för att beräkna halter av föroreningar ovan mark (öppet landskap) eller tak (bebyggelse). Beräkningshöjden är satt till 2 m som standardvärde, men användaren kan specificera andra värden. Spridningen från varje enskild källa beskrivs i modellen med hjälp av en Gaussisk plymmodell.

Airviro OSPM

I tätbebyggda områden beskriver gaussmodellen halter av luftföroreningar i taknivå. För att beräkna halten nere i gaturum kompletteras därför gaussberäkningarna med beräkningar med gaturumsmodeller.

Bebyggelsefaktorn, dvs. om gaturummet är slutet samt dess dimensioner, spelar stor roll för gatuventilationen och därmed för haltnivåerna. Airviro OSPM (Operational Street Pollution Model) används för att beräkna luftföroreningshalter och dess fördelning i gaturum både för enkelsidig och dubbelsidig bebyggelse. Airviro OSPM är likvärdig med SIMAIR gaturumsmodell OSPM.

Airviro Openroad

För beräkningar av halter utmed större friliggande vägar används en förenklad linjekällemodell, OpenRoad. Detta för att bättre kunna beskriva de kraftiga haltgradienter som förekommer utmed vägnätet.

CFD-modeller (CFD=Computational Fluid Dynamics)

CFD-modeller är avancerade modellverktyg som kan användas för att

beräkna luftföroreningshalter i miljöer med komplicerad geometri som t.ex. stadsbebyggelse, vägbroar eller tunnelmynningar. CFD-beräkningar används som ett komplement till mer traditionella modellberäkningar såsom t.ex. med gaussmodellen. CFD-modellering utförs av SLB-analys med modellen MISKAM.

I alla spridningsmodeller baseras beräkningarna på meteorologiska data som genererats av en diagnostisk vindmodell. Indata till vindmodellen är meteorologiska mätningar i ett antal punkter. Den gaussiska modellen används främst för scenarioräkningar i samband med miljö- och hälsokonsekvensutredningar av olika slag. Spridningsberäkningarna valideras löpande mot uppmätta data. Den största osäkerheten utgörs ofta av kvaliteten på indata, främst emissionsdata.

Utöver mätningar i gaturum utför SLB-analys i genomsnitt 15-25 uppdrag per år på begäran av medlemmar i förbundet. Främst handlar det om att utreda effekterna på luftkvaliteten till följd av bostadsexploatering och infrastrukturprojekt. Medlemmar erhåller 30 % lägre timtaxa än icke medlemmar. Medlemmarna i förbundet har alltid högsta prioritet för SLB-analys.